

UDK 82.09(497.6) Duraković E.

Stručni rad
Professional paper

Jasmin Agić

MUKE I EPIFANIJE JEDNE NACIONALNE KNJIŽEVNOSTI

(KRITIČARI O ENESU DURAKOVIĆU; PRIREDIO MILE STOJIĆ, DOBRA KNJIGA, SARAJEVO, 2017.)

Rijetko je koji znanstvenik na našim podnebljima uspio javnu reputaciju opravdati postojanjem suvislog, koherentnog i razvijenog naučnog djela kao što je to slučaj sa, vjerovatno, najznačajnijim bosnologom naše historije književnosti profesorom Enesom Durakovićem. Rijetko je koji bosanski književni historičar s toliko prirodnog dara umio pisati argumentovane i aktuelne književnohistorijske studije omogućavajući, nerijetko, da živi glas autentične bosanske književnosti dobije novi „život“ priznajući mu vrijednost čak i onda kada je osporavanje takvih glasova bilo dio jednog sisitematski promoviranog književno-kanosnog i kulturnog mainstreama.

Knjiga *Kritičari o Enesu Durakoviću* priređivača Mile Stojića svojevrsna je hrestomatija najvažnijih kritičko-esejističkih osvrtu na Durakovićevo djelovanje, koje je u bosanskohercegovačkoj kulturi imalo ustanoviteljski značaj, jer su nerijetko Durakovićeve refleksije o književnim aktualnostima bile prvi književno-znanstveni odjek na neke pojave u bosanskoj književnosti.

Stojićev priređivački princip bazirao se na dijahronijskom presjeku tekstualnih osvrtu koji su pratili Durakovićev književnohistorijski i kulturno-društveni rad, pa je to razlog zašto je zbornik tekstova podijeljen u četiri dijela (O knjigama, O antologijama, O Ediciji *Muslimanska književnost XX vijeka I–XXV* i *O hrestomatiji Bošnjačka književnost u književnoj kritici*).

Svako ovo poglavlje donosi tekstove u kojima najreferentniji autori i protagonisti bosanske kulturne povijesti iznose argumentovana mišljenja o vrijednosti

Durakovićevog djela, koje hronološki započinje objavljivanjem knjige *Govor i šutnja tajanstva*, posvećene djelu Maka Dizdara, a završava se knjigom *Bosanskohercegovački književni obzori* u kojima Duraković sublimira svoja književnohistorijska zapažanja u zaokruženu ideju o unutrašnjoj povezanosti korpusa djela bosanskohercegovačke književnosti kao generički utemeljene književnosti jednog kulturnog prostora koja nadilazi uske nacionalne okvire.

Ono što Stojićev izbor veoma zorno ilustruje jeste činjenica da je Durakovićevo djelo imalo pozitivan prijem u kulturnoj javnosti BiH, a kritičko-analitičke refleksije o supstanciji i modelu njegovog znanstvenog pisma iznosili su najugledniji bosanski historičari književnosti uvijek podcrtavajući važnost ne samo pristupa nego još i više odabira tema o kojima je Duraković pisao. Od Alije Isakovića, Abdulaha Šarčevića ili Muhsina Rizvića, koji u jednom esejistički nadahnutom stilu pišu o vrijednosti Durakovićevog pisma, isticano je autorovo htijenje da djela bosanskohercegovačkih književnih stvaralaca predstavi u formi koja zahvatom i ozbiljnošću nadmašuje monografski koncept prikazivanja, pri čemu su sudovi o književnohistorijskim pojavama bazirani na temeljnoj tekstološkoj analizi, što je u vrijeme kad Duraković objavljuje svoje prve radove bio gotovo ekscelentni novum.

Izvan znanstvenog spisateljstva, što je osnovna Durakovićeva intelektualna vokacija, rad na antologijama bosanske i bošnjačke književnosti nerizbrisivi je autorov doprinos izgradnji svijesti o postojanju historijskog stvaralačkog kontinuiteta koji za polazište ima saznanje o kulturnoj tradiciji nacionalnog i državnog nasljeđa.

Antologijama bošnjačke i bosanskohercegovačke književnosti, čiji je bio ili autor ili idejni tvorac projekta, Enes Duraković je, bez imalo pretjerivanja, uspostavio temelje jedne književnosti koja prije njegove intervencije nije bila etablirana na korpusu jasno određenih književnih djela. Do pojave Enesa Durakovića bošnjačka i bosanskohercegovačka književnost djelovale su više kao jedan osjećaj o srodnosti i postojanju veza između cijelog niza književnih stvaralaca, ali bez sistematično obuhvaćene književno-historijske klasifikacije, te su se obje te književnosti, u ozbiljnim znanstvenim krugovima, doživljavale prije kao neka fatamorganična slutnja nego djelatan sistem imanentno povezanih književnih tekstova.

Upravo te domete Durakovićevog znanstvenog i društveno-kulturnog rada prepoznavali su pisci, predstavljači i kritičari njegovog djela, ne propuštajući istaći važnost njegovog rada u kulturi koja neprekidno nastoji da se ustanovi kao autohtona i zasebna sa željom da joj se priznanje postojanja dogodi i u jednom širem političkom i društvenom kontekstu u kojem je od svojih početaka egzistirala kao aktivna i živa.

Jednim letimičnim pregledom lako ustanovljavamo da je Enes Duraković u svom

javnom radu imao podršku najvažnijih bosanskih književnih historičara, teoretičara književnosti i književnih kritičara, a o njegovom djelu pisali su, među ostalim, Nihad Agić, Muhidin Džanko, Vedad Spahić, Nikola Kovač, Gordana Muzaferija sa posebnom akademskom i znanstvenom dubinom, zatim publicisti Željko Ivanković, Ivan Lovrenović, Ervin Jahić, Mile Stojić, Željko Grahovac uvijek sa sviješću da Durakovićevo djelo nužno mora biti predstavljeno i najširem kulturnom auditorijumu, ili cijeli niz književnih znanstvenika mlađe generacije poput Dijane Hadžizukić i Nehrudina Rebihića kojima je vlastiti rad u korpusu nacionalne književnosti Bošnjaka omogućen upravo pionirskim akvizicijama Enesa Durakovića.

Ovaj prikaz zbornika tekstova koji govori o tome s koliko je pažnje bosanska kultura pratila rad Enesa Durakovića završit ćemo riječima priređivača Mile Stojića:

„Uronivši u zapuštene i pomalo zaboravljene podume naše književne moderne, Enes Duraković pomno je izučavao svu tu kompleksu građu, uspjevši ju ne samo osvjetliti, nego i evaluirati. Njegov znanstvenoistraživački rad prate brojne antologije, u kojima je ponudio izbor onog relevantnog u modernoj književnoj historiji Bosne i Hercegovine, posebice u književnosti Bošnjaka, koja je prije njega postojala uglavnom kao *terra incognita*, kao područje svojevrstne „književne arheologije“, u kome se Duraković pokazao kao kakav naš literarni Schliemann, otkrivši nam raskošne književne svjetove, za koje do tada ni slutili da ih imamo“.

Adresa autora

Authors' address

Jasmin Agić

Al Jazeera Balkans

jasminagic7@gmail.com

